

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Мария Семерджиева, дм

Декан на Факултет по Обществено здраве, Медицински университет-Пловдив

Член на Научно жури съгласно Заповед №Р-109-196/27.05.2019 г. на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Професионално направление: 7.4.„Обществено здраве”, научна специалност „Управление на здравните грижи“

Автор: Даниел Марчев Монов

Форма на докторантурата: докторант на самостоятелна подготовка към катедра “Здравни грижи” при филиал Сливен, МУ-Варна

Тема: „Проучване влиянието на здравния контрол върху оптимизацията на здравните грижи в лечебните заведения”

Научен ръководител:

Доц. Елена Желева, д.п. – Медицински Университет-Варна

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Представеният комплект материали на електронен и хартиен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ според Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и Правилника на Медицински университет-Варна за развитие на академичния състав и включва следните документи:

- заявление;
- автобиография;
- протокол от КС с положително решение за готовността за защита;
- копие на дипломи за завършени ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“;
- заповед за зачисляване;
- заповед за отчисляване с право на защита;
- протокол от докторантски минимум;
- декларация за достоверност;
- декларация за оригиналност;
- доказателство за регистрация на научен профил;
- списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд ;

Представеният пакет от административни документи е подготвен прецизно и старателно.

КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Даниел Монов се дипломира в ПМУ „А.П.Павлов“ – гр. Русе през 1992 г, специалност „Медицински фелдшер“. Придобива образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по „Социални дейности“ през 1999 г. в Славянски университет-София. Своето развитие продължава с две магистратури: 2003 г. в ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - В.Търново, специалност „Психология“ и 2013 г. в Медицински Университет - Варна, специалност „Управление на здравните грижи“.

Трудовият път на докторанта започва като медицински фелдшер в ЦСМП – Добрич. Има 11 годишен професионален опит като инспектор Обществено здраве в отдел "Противоепидемичен контрол", Дирекция "Надзор на заразните болести" в Добрич и Варна.

От 2014 г. е назначен за хоноруван преподавател по практика на специалност „Инспектор по обществено здраве“ към Медицински университет – Варна, а от 2015 г. е асистент УНС „Инспектор по обществено здраве“.

Ръководи занятия по следните учебни дисциплини: Епидемиология на заразните заболявания, Паразитология, ХДЮВ, Хигиена и Здравни грижи.

Докторантът много активно и равномерно през годините надгражда своите знания и умения с участия в три курса за обучение в областта на: „Съвременни тенденции в развитието на дезинфекцията и стерилизацията“, „Епидемиология на някои актуални за страната зоонози“ и „Професионално поведение при инциденти на морския бряг“.

Владее руски език на добро ниво.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА

Усилията за предоставяне на качествена и безопасна грижа за пациента и осигуряване на здравословна работна среда за медицинските специалисти е дълъг и постоянен процес, който изисква сътрудничеството и ангажимента на всички заинтересовани групи: политическо управление, институции, съсловни организации, пациентски организации и университети.

Представеният дисертационен труд е актуално и значимо изследване на организацията и реализацията на здравния контрол в лечебните заведения на Североизточна България.

Държавният здравен контрол провежда на регионално ниво държавната политика за осигуряване на качеството и безопасността на медицинското обслужване. Приоритет във всички здравни заведения е безопасната грижа за пациента, включително превенцията на инфекциите. Нормативната уредба и поведението на медицинските специалисти в лечебните заведения съдействат в значителна степен за осигуряването на безопасност на пациентите и на самите работещи.

Прилаганият здравен контрол допринася за оптимизирането на здравните грижи в лечебните заведения, което е показател за доброто обучение на медицинските и здравни работници и спазването на правилата за добра медицинска практика. Това налага периодично проучване и разработване на адекватни планове за хигиена и мониторинг на спазването на нормативната уредба относно безопасните условия на труд.

ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

По съдържание и структура дисертационният труд отговаря на изискванията за защита на образователна и научна степен „Доктор“. Трудът е написан на 219 стандартни страници и е онагледен с 117 фигури, 6 таблици и 4 приложения. Структурно е разпределен в четири основни глави, предхождани от въведение. Научната разработка завършва с изводи, заключение, приноси, библиография и приложения.

Първа глава представлява литературен обзор по темата в размер от 40 страници. Насочеността на обзора дава възможност емпиричното проучване да бъде построено върху научно представена теоретична база. Използвани са 191 литературни източници, от които 114 на кирилица, 47 на латиница и 30 интернет източника. Цитираната литература е съвременна и актуална, като около половината източници са от последните 10 год. (48%).

Много задълбочено са проучени приоритетите и дейностите на Държавен здравен контрол и са анализирани промените в тези структури след измененията в Закона за здравето 2005 г. Изключително подробно и професионално е описано мястото на здравния контрол в медицинската практика и неговата роля за усъвършенстване организацията на противоепидемиологичния режим в лечебните заведения. Проучванията показват, че прилагането на познанията за безопасни медицински практики, в обучението на студентите във висшите училища, се оценява като неизползван все още ресурс при осигуряване безопасността на пациента.

В глава " **Методика на проучването**" са изведени логично, в рамките на 9 страници, целта, задачите, хипотезите, предмет и обект на изследване, единици на наблюдение, критерии за включване в проучването и използвани методи. Целта и задачите са ясно и точно формули, и са насочени към решаването на разглеждата тема: „Влияние на здравния контрол, провеждан в лечебни заведения, върху оптимизацията на осъществяваните в тях здравни грижи". Основната теза на докторант Монов е, че здравният контрол в лечебните заведения има пропуски, дължащи се предимно на недостатъчното самосъзнание на медицинските специалисти относно спазване на стандарта при работа с пациенти и не подлежи на регулация. Това е предпоставка за създаване на условия за възникването на ВБИ и повишава риска от заразяване с други инфекции при грижите за пациента. Приемам хипотезата за адекватно формулирана и съответстваща на целта на дисертационния труд и изложените теоретични постановки в литературния обзор.

За реализирането на поставените задачи са обособени две групи логически единици:

- Медицински специалисти по здравни грижи (медицински сестри и акушерки, инспектори обществено здраве) работещи в лечебни заведения в градовете: Варна, Русе, В. Търново, Сливен и Добрич. За целите на проучването са обособени са две групи лечебни заведения : бази за обучение на студенти и такива, които не са.
- Студенти, специализанти и стажанти по здравни грижи (мед сестри, акушерки и инспектор обществено здраве) в МУ-Варна и филиала в Сливен, Велико Търново, Университет „Ангел Кънчев“ - Русе, Медицински колеж – Пловдив.

Обемът на извадките гарантира много добра представителност на проучването и значимост на получените резултати.

Докторант Монов предлага авторска изследователска методика, позволяваща провеждането на надеждно изследване. За целите на проучването са разработени четири анкетни карти:

- 1. Анкетна карта за проучване** нивото на познание на медицински стандарт за превенция и контрол на вътреболничните инфекции в медицинската практика. Състои се от 25 въпроса, групирани в два основни раздела: познаване на нормативната уредба за борба с вътреболничните инфекции в медицинската практика и организация на дезинфекцията и стерилизацията в съответната структура.

2. **Анкетна карта за проучване мнението на студенти „Дезинфекцията – основен стълб в здравеопазването. Обучение и приложение“.** Анонимна индивидуална анкета от 10 въпроса, свързани с обхвата на обучението и предмети в учебните програми, включващи проблема за дезинфекцията.
3. **Анкетна карта за оценка на работата с абокат (периферна венозна канюла, ПВК) за медицински сестри и акушерки.** Индивидуална анонимна анкета от 16 въпроса.
4. **Анкетна карта за оценка на работата с абокат за инспектор обществено здраве.** Индивидуална анонимна анкета от 14 закрити въпроса, изследващи знанията и приложенията им в практиката при упражняване на здравен контрол в лечебните заведения.

При обработката на получените първични данни са използвани надеждни статистически методи, които дават възможност да бъдат разкрити съществени взаимовръзки между основните факториални и резултативни признаци, и да бъдат изведени статистически значими изводи.

Най-съществената част от научния труд е представена в глава трета „**Резултати и обсъждане**” и е в размер от 123 страници. Анализът на събраните данни е представен компетентно и задълбочено в 9 параграфа, които следват последователността на поставените задачи.

Резултатите от проучването са интерпретирани коректно по отношение на основните показатели.

Добро впечатление прави онагледяването на резултатите след статистическата обработка на събраните данни. Това прави анализът и интерпретацията на резултатите по-достъпни и съпоставими с аналогични проучвания. Анализът на регистрираните ВБИ в страната показва създадена добра организация на регистрацията по области, като за последните 16 години се отчита низходяща тенденция. Много подробно и задълбочено е анализирана информацията за разпространението на ВБИ в условията на изследваните лечебни заведения от Североизточна България. Проучена е етиологичната характеристика на ВБИ в условията на разглежданите лечебни заведения, което би подпомогнало предприемането на целенасочени дейности за превенция на ВБИ. В университетските болници, като лечебни и учебни заведения се акцентира върху коректното отчитане и регистриране на настъпилите ВБИ с цел повишаване както качеството на обслужваните пациенти, така и качеството на обучение на медицинските и здравни работници в посока превенция и контрол на ВБИ. Отчетена

е негативната тенденция в работата на ИОЗ. Провежданият контрол е предимно по време на редовна смяна и основно в манипулационните помещения. Това е и една от причините за тази негативна тенденция, тъй като в действителност на медицинските специалисти им се налага по-често да извършват манипулациите в болничните стаи, съобразявайки се основно със здравословното състояние на пациентите.

Реализираните проучвания, анализи, констатации и установените взаимовръзки, както и натрупания професионален опит дават изключителната възможност на докторанта да разработи „МОДЕЛ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ (ПЛАН ЗА ХИГИЕНА) ПРИ ИЗОЛИРАНЕ НА САНИТАРНО ПОКАЗАТЕЛНИ МИКРООРГАНИЗМИ ПРИ КОНТРОЛА НА ИНФЕКЦИИТЕ, СВЪРЗАНИ С МЕДИЦИНСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ” и свързаната с него приложна програма за подобряване на здравния контрол при изолиране на определени видове санитарно показателни микроорганизми. Смятам, че въвеждането на този модел в практиката би довел до подобряване организацията на работа, квалификацията на медицинските специалисти и информираността на населението относно здравния контрол на ВБИ. Направените **изводи** отразяват в синтезиран вид основните аспекти на проведеното изследване. Най-същественото заключение е, че здравният контрол, който се провежда в лечебните заведения има пропуски, които създават условия за възникването на ВБИ и риск от заразяване с други инфекции при грижите за пациента. Това налага разработването на планове за хигиена и мониторинг за спазване на нормативната уредба относно безопасните условия на труд.

Формулираните **приноси** са реални и отразяват значимостта на представения труд. Като най-значими практико-приложни приноси на тази дисертация приемам:

- Разработването на структурен модел за епидемиологичната ефективност на ИСМО и планове за хигиена, които имат висока практическа стойност за успешно развитие и потенциал за прилагане в реална работна среда чрез включване на спецификата на различните патогени.
- Проучването на влиянието на държавния здравен контрол, което дава възможност да се оптимизира алгоритъма за поведение при обслужване на рискови пациенти, а така също терапевтичния и микробиологичен мониторинг на пациенти и околна среда.

АВТОРЕФЕРАТ

Авторефератът е оформен съгласно изискванията и отразява в стегнат вид целите, задачите, използваните методи, резултатите, направените изводи и препоръки на дисертационния труд.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Докторантът представя четири пълнотекстови научни публикации по темата на дисертацията. Във всички научни трудове Даниел Монов е първи автор, което гарантира неговото водещо участие в проучването, анализирането на данните и оформянето на крайния вид на статиите. Научните трудове отразяват същността на дисертационното изследване и напълно отговарят на актуалните изисквания за придобиване на образователната и научна степен "Доктор".

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа теоретично-познавателни и практико-приложни резултати и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Медицински университет - Варна.

Докторант Даниел Монов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид изтъкнатите качества на дисертационния труд, а именно актуалността на темата, използваните методи, получените резултати със статистическа релевантност и богат приносен характер, убедено давам своя положителен вот и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен "Доктор" на Даниел Марчев Монов по област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, специалност „Управление на здравните грижи” .

22. 07. 2019 г.

гр. Пловдив

Изготвил рецензията:

/проф. д-р М. Семерджијева, дм /

